CHƯƠNG 5
ĐÁNH GIÁ VÀ THẨM ĐỊNH KẾT QUẢ ĐIỀU TRA

Để phục vụ cho việc công bố số liệu, ngay sau khi kết thúc bước điều tra thu thập thông tin, Thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương đã thực hiện nhiều biện pháp để đánh giá, thẩm định kết quả Tổng điều tra như sau:

5.1 Xác minh và điều tra bổ sung qua đường dây nóng

Thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương đã phối hợp có hiệu quả với Đài Truyền hình Việt Nam và Đài Tiếng nói Việt Nam thông báo để nhân dân cả nước cung cấp thông tin nhằm phát hiện và điều tra bổ sung tất cả các đối tượng điều tra có khả năng bị bỏ sót. Đến ngày 20 tháng 4 năm 2009, Văn phòng Ban Chỉ đạo Trung ương đã nhận được ý kiến của 975 hộ dân trong cả nước gọi đến đường dây nóng. Kết quả đã xác minh, điều tra bổ sung được 744 hộ, 231 hộ còn lại đã được điều tra viên ghi phiếu thông qua các thành viên khác trong hộ hoặc qua điều tra gián tiếp. Mặc dù số hộ được điều tra bổ sung không nhiều so với tổng số trên 22 triệu hộ trong cả nước, song qua công việc này các hộ dân và Ban Chỉ đạo các cấp đã bày tỏ sự đồng tình và tin tưởng vào kết quả Tổng điều tra.

5.2 Phúc tra kết quả điều tra

Sau khi kết thúc bước điều tra đã tiến hành một cuộc phúc tra chọn mẫu nhằm xác định mức độ đầy đủ và chính xác của số liệu Tổng điều tra (xem Phụ lục 15a: "Kế hoạch phúc tra". Một mẫu hệ thống gồm 60 địa bàn điều tra đã được chọn ngẫu nhiên để tiến hành phỏng vấn lại do Văn phòng Ban Chỉ đạo Trung ương trực tiếp tổ chức thực hiện.

Trong Tổng điều tra 2009, phúc tra nhằm đánh giá mức độ điều tra trùng và sót về tổng số hộ và dân thực tế thường trú theo các vùng kinh tế - xã hội và trên phạm vi toàn quốc. Phúc tra được thực hiện trên phạm vi mẫu. Mức độ điều tra trùng và sót được tính toán dựa trên cơ sở so sánh kết quả đã điều tra của điều tra viên với kết quả phúc tra của các đội phúc tra và coi kết quả phúc tra là chính xác.

"Phiếu phúc tra kết quả điều tra" (Phụ lục 15b) được thiết kế giống như "Phiếu điều tra dân số và nhà ở ". Với mục đích xác định mức độ đầy đủ của cuộc Tổng điều tra, trong phúc tra mỗi nhân khẩu thường xuyên cư trú trong từng hộ được hỏi bốn câu hỏi: (1) họ và tên, (2) quan hệ với chủ hộ, (3) giới tính, (4) tháng, năm sinh hoặc tuổi.

Kết quả phúc tra đã cho thấy sai số là 0,3% (bằng chênh lệch giữa tỷ lệ điều tra trùng và điều tra sót) trong phạm vi cả nước, tương đương với khoảng 258 nghìn người. Nếu so với tỷ lệ sai số từ 1,5% đến 4,5% tổng dân số thường thấy trong các cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở của nhiều nước[6], thì có thể sơ bộ đánh giá mức độ đầy đủ của cuộc Tổng điều tra lần này là khá cao.

5.3 Đánh giá chất lượng ghi phiếu

Ngay sau bước điều tra ghi phiếu, Thường trực BCĐTW đã tổ chức một số đoàn công tác để kiểm tra chất lượng ghi phiếu điều tra. Kết quả kiểm tra cho thấy phiếu điều tra được ghi chép khá tốt, có thể bảo đảm tốt khâu xử lý.

---

6 Trong Chu kỳ Tổng điều tra dân số năm 2000, sai sót trong Tổng điều tra của một số nước như sau: Ấn Độ: 1,8%, Anh: 2,0%, Băng-la-đét: 3%, Ca-na-đa: 3,1%, Hàn Quốc: 1,5%, Indonesia: 3,3%, Malaysia: 4,4%, Niu-di-lân: 2,2%, Nhật Bản: Thành thị: 0,4% và Nông thôn: 0,7%, Pakistant: 4,4%, Phi-líp-pin: 2,0%, Trung Quốc: 1,8%, Úc: 1,8%.

5.4 Kiểm tra trọng điểm một số đối tượng có khả năng bị bỏ sót cao nhất

Để có căn cứ vững chắc hơn cho việc công bố số liệu sơ bộ của cuộc Tổng điều tra, Thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương đã quyết định triển khai công tác kiểm tra trọng điểm 03 đối tượng có khả năng bị bỏ sót cao nhất, đó là: (1) sinh viên sống trong ký túc xá, (2) sinh viên sống trong các nhà trọ thuộc địa bàn dân cư, và (3) công nhân làm việc tại các khu công nghiệp đang thuê nhà của dân để ở hoặc đang sống trong các lán trại, nhà tạm của các dự án, cơ sở sản xuất kinh doanh xa khu tập trung dân cư. Riêng thành phố Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh và tỉnh Bình Dương, nơi có nhiều người nhập cư, do Văn phòng BCĐTW trực tiếp tổ chức thực hiện.

Kết quả kiểm tra cho thấy có sự bỏ sót nhưng mức độ bỏ sót rất thấp, tương tự như sai số đã thu được trong phúc tra.

Ngoài các biện pháp kiểm tra/phúc tra nói trên, trong quá trình triển khai công tác Tổng điều tra, Thường trực Ban Chỉ đạo Trung ương đã tổ chức kiểm tra rà soát 02 lần đối với kết quả vẽ sơ đồ và lập bảng kê, 02 lần đối với kết quả tổng hợp sơ bộ.

Như vậy, bằng nhiều phương pháp kiểm tra và phúc tra khác nhau đều thu được những kết quả đánh giá thống nhất với mức độ sai sót thấp (0,3%). Điều đó cho thấy cuộc Tổng điều tra dân số và nhà ở năm 2009 đã thu được kết quả tin cậy và vững chắc, tương xứng với sự nỗ lực và công sức đóng góp của cả hệ thống chính trị, của Ban Chỉ đạo các cấp, các ngành và sự tham gia, hưởng ứng nhiệt tình của nhân dân cả nước.